

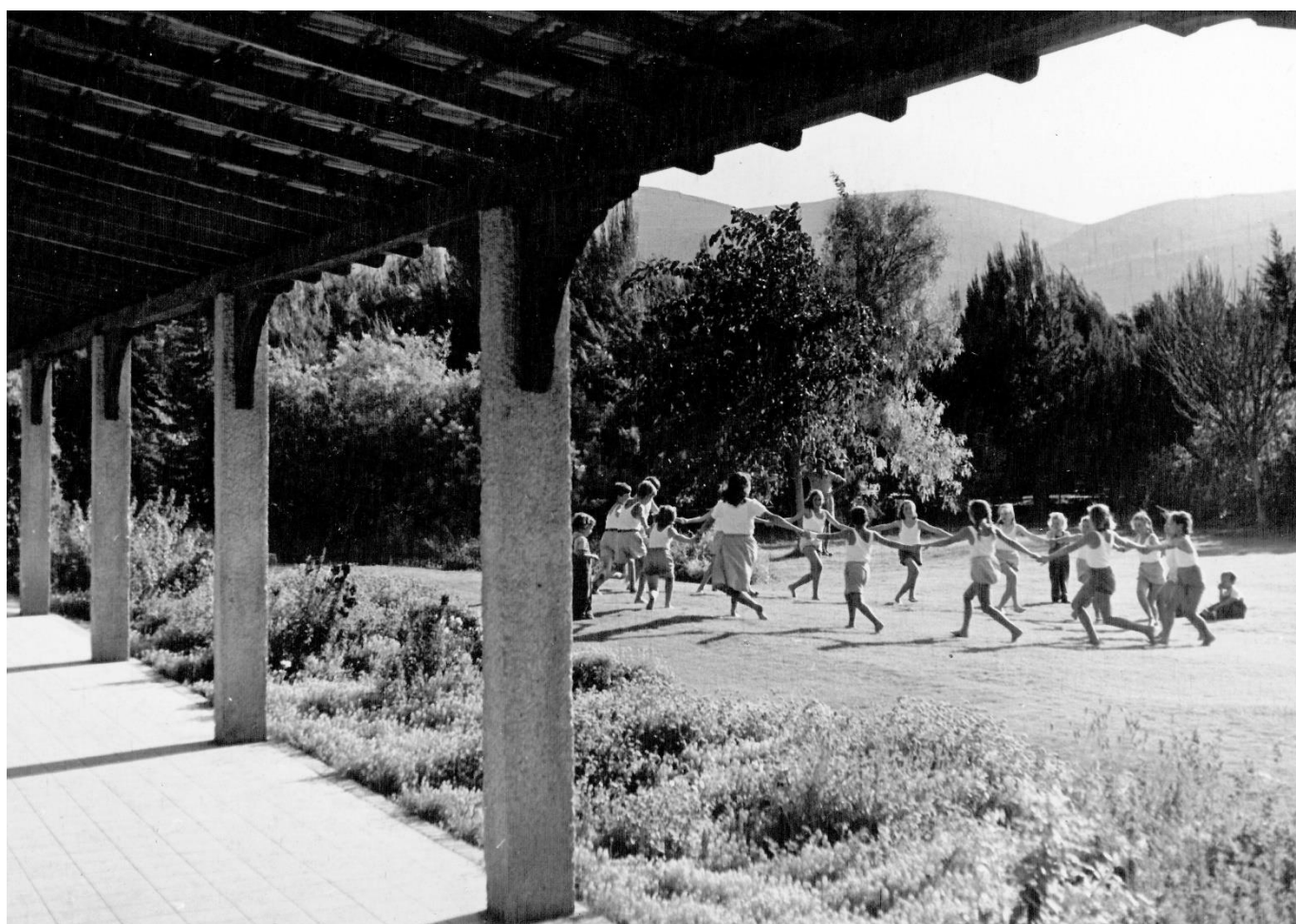
עלון קיבוץ ניר דוד (תל עמל) נובמבר 2021

ציור המנדלה: יעל ברקוביץ

עלון נובמבר מוקדש בחלקו הגדול לחג הקיבוץ, לכן באופן טבעי מתערבבים בו העבר עם ההווה. את העבר שלנו אפשר למצוא בהרבה מקומות, מקצתם נאיר כאן, מקצתם נפגוש בשבת הקרובה בחג הקיבוץ. אף פעם לא נוכל לראות את העבר בשלמותו, אלא רק פיסות ממנו.

התמונה שבחרתי להביא צולמה בשנות ה-40 של המאה הקודמת, היא רק פיסה אחת, ובכל זאת למדתי ממנה המון: הדבר המרכזי שצד את עיני היא החשיבות שנתנו חברי הקיבוץ לאסתטיקה; כעשר שנים לאחר הקמת הקיבוץ, ראו את עושר הצמחייה. כמה היא מגוונת וסמיכה. נכון, היה בזה ערך קיומי, להתגונן מפני החום והאבק, אבל גם הרבה יופי. ראו את המרפסת המעוצבת של חדר האוכל, את הגינה המפרידה בינו ובין הדשא. ראו את לבושם המוקפד של הילדים והמבוגרים (חולצות במכנסים). ועכשיו ראו את המעגל, את שמחת הריקוד והאיתנות שמשדרות הידיים האוחזות זו בזו. התמונה הזו מעוררת בעיני הרבה התפעלות והשראה. סמדר יחיאלי

קיבוץ ניר דוד משתתף בצער ובכאב של משפחת שוורץ עם פטירת נטע היקרה. בעלון הבא נביא דברים לזכרה.

תודות:

בתיה אזולאי לצוות המרפאה

אני רוצה בהזדמנות שהעלון יוצא להוסיף כמה מילות תודה לדליה, אורית ושירית על מבצע בדיקות שד לנשות הקיבוץ. מבצע כזה אינו מובן מאליו, הוא לא נעשה בכל ישוב. התארגנות כזו נותנת את האפשרות הנוחה לנשים לבוא ולהיבדק. שבוע שעבר הוקדש להעלאת המודעות לבדיקות שד בכל הארץ וכולם יודעים את חשיבות הבדיקה. לכן אני מודה שוב לצוות ולרקפת על התארגנות חשובה זו. נשות הקהילה מצטרפות להוקרה.

תיקונים מהעלון הקודם:

את הברכה לצוות החינוכי בשם הורי כיתה ו' כתבו: יפעת כהן, גלי עסיס ושירי פירדמן. בטעות פיספסתי את חתונת דור ברטל, נברך אותו בעלון הנוכחי. הובא לידיעתי רק לאחרונה על גיוסו של עילי פלמן בחודש הקודם – ברכות ובהצלחה.

עלון מס. 11 בשנת 2021, מס. 2277 למניין עלוני הקיבוץ

שותפים לעלון: אורה שפר / אורי קלס / אלון רבטל / אמיר שיבלי / בתיה אזולאי / דרור סגל
יהודית זמיר / יוני צין / לביא מאירי / ממי ארזי / מרפאה / משפחת עדי / משפחת פרי
סלעית סהר-אדלשטיין / ענת פונרו-כפרי וצוות החח"ק / צוות חג-ה-85 / ציפורה טייכנר
קובי מרום / רותי גדעוני [צסלר] / שחם מיטלר

עיצוב הלוגו החדש: עדי מידה

צילומים: ארכיון הקיבוץ / דרור סגל / ממי ארזי / קורונה מגס / חנן יחיאלי

ציור מנדלה: יעל ברקוביץ

תודה מיוחדת ליהודית אייל, מנהלת הארכיון, על הנגשת החומרים והתמונות

הפקת העלון בגרסת עיתון: ענת קרונר

עורכת: סמדר יחיאלי

עלון פנימי, כל הזכויות שמורות

עדכוני קהילה

סלעית סהר- אדלשטיין – משאבי אנוש; היכרות ועידכונים

היכרות:

נכנסתי לתפקידי בניר דוד לפני כחודשיים, ואם טרם הספקנו להכיר, שמי סלעית, גרה בעין חרוד (במקור מקיבוץ נען), נשואה + 2. מגיעה מעולם של ייעוץ ארגוני ובעברי ניהלתי חינוך והייתי רכזת קהילה.

על פי ראות עיניי, ניהול משאבי אנוש בקיבוץ המתחדש הינו חלק בלתי נפרד מהקהילה והערכים המלווים אותה. המיקוד המרכזי של מש"א נמצא בשני ערוצים, האחד ניהול כוח האדם ע"פ דיני העבודה, זכויות העובדים (חברים ושכירים), מדיניות שכר וכד'. השני עוסק במנהלים ובממשק עם הקהילה, למשל: הגדרות תפקיד (דיוק לצורך של ניר דוד), ליווי מנהלים בכתיבת תוכניות עבודה, הצבת יעדים, אופן קשבת, הכוונה ועוד. בניר דוד ראיתי את הצורך להתמקד בשני ערוצים אלה ולפי הצרכים העולים מהשטח אתמקד בכמה נושאים שאוכל לקדם מידי שנה.

לשנה זו, גם על פי בקשות ההנהלה, אתמקד בחידוד נהלי העבודה, בשירותיות (מודעות והשקעת מאמץ ואכפתיות במתן שירות) בענפים ובמדיניות שכר.

עד כה, הכרתי חלק מהעובדים והמתנדבים בקהילה ואני יכולה לומר כי יש עם מי לעבוד! יש כאן אנשים איכותיים, נכונים לעשייה ואכפתיים.

נוסף לכך, חשוב לי לומר כי יש לא מעט משרות שנפתחות בקהילה וכן תפקידים התנדבותיים (בוועדות), כאשר הדרך המרכזית לפנות לציבור היא פרסום "במקומי". אולי זה לא מספיק כדי להגיע לכלל הציבור אך זו הדרך האפשרית כרגע, ולצד אינן היענות רבה וחבל. אני חושבת שחלק מחוסנה של קהילה נמצא באנשים מתוכה הלוקחים חלק בדיונים ובהחלטות המשפיעות עליה. אשמח לשמוע מכם לתפקידים המוצעים ובכלל...

עדכונים:

הנה"ח – בתקופה האחרונה סיימו לעבוד יעלי, אורית הרצוג וליטל (שכר חברים), והחודש גם דבי מסיימת את תפקידה לאחר כ- 3 שנים. התחדשנו בשתי מנהלות חשבונות שיעבדו כל יום: יעריט באבאי ומירב עמיאל.

מירב תעסוק בשכר חברים, קופה קטנה ונושאי הנה"ח נוספים. יעריט תעסוק בנושאי הנה"ח ותקציב החברים.

בית סיעודי – נגה, מנהלת הבית הסיעודי, מסיימת עבודתה בדצמבר. כרגע מחפשים את המחליף/ה.
רכז/ת חוסן – בשבוע הקרוב המזכירות תיבחר מבין מי שהגיש מועמדות לתפקיד.
רכזת אדמיניסטרטיבית לחינוך – תפקיד חדש שנבנה בעקבות צרכים של מערכות החינוך.
צמ"ד (צוות צמיחה דמוגרפית) – עדיין מחפשים 4 נציגי ציבור להנהלה, בהתנדבות.
יו"ר ועדת קלפי – עדיין מחפשים מועמדים לתפקיד, בהתנדבות.

בברכה, סלעית

מדוע מטע הזיתים מדרום לשיכון נעזב ונזנח?

משיב: אלון רבטל מנהל הגד"ש:

בשטח מטע הזיתים אמורה לקום בעוד מספר שנים שכונת מגורים.
מצב ענף הזיתים למאכל לא טוב, לכן משקיעים במטע את המינימום: השקיה וגיזום קל. בזכות השקעה מינימלית זו בכוח אדם, הוא עדין ריווחי. אם נשקיע בו בעלויות גבוהות יותר, נפסיד עליו כסף.
על פי תחשיבים שונים משלם לנו הקבלן על מסיק הזיתים.
גם חלקת התמרים הצמודה למטע הזיתים ממערב מיועדת לבנייה. מטע זה אינו מטופל כלל. העצים בו היו למטרת מכירה, אלא מאז שהגיעה אלינו חדקונית הדקל המפילה עצים שלמים, הפסיקו לקנות עצי תמר לנוי.
שטחים אלו, כאמור, מחכים לייעודם הבא.

הודעה מהמרפאה – זימון תור לרופא משפחה בקיבוץ ולבדיקות דם באמצעות אתר "הכללית" באינטרנט

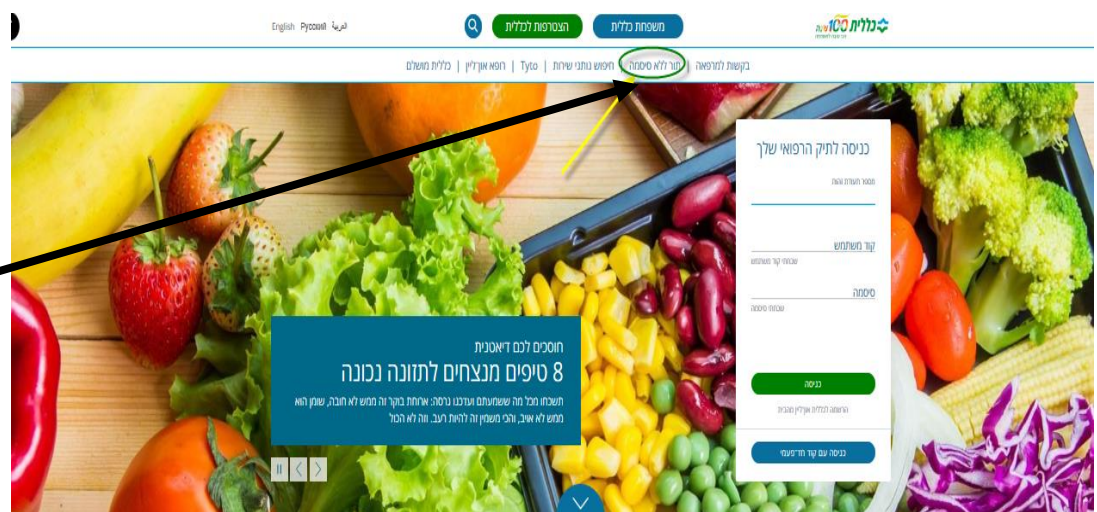
לצורך שיפור השירות והזמינות, החל מה- 21.11 קביעת התורים לרופא ולבדיקות דם יתבצע דרך אתר הכללית באינטרנט.

- הזימון אפשרי דרך אתר הכללית או דרך האפליקציה של כללית. מומלץ בחום להוריד את האפליקציה ולהשתמש בה.
- חברים שזקוקים לעזרה בהתקנת האפליקציה או בשימוש בה מוזמנים להיעזר באורית בשעות הקבלה.
- שימו לב, הדבר דומה לזימון תור רגיל דרך האתר אלא שתתווסף האופציה לזימון תור לרופא המשפחה ולבדיקות דם.

זימון הביקורים הוא ללא סיסמה וללא קוד משתמש אלא באמצעות הקלדת מספר תעודת זהות ושנת לידה 4 ספרות.

כל שעליך לעשות הוא:

1. להיכנס לאתר הכללית (www.clalit.co.il).
2. להקליק על "תור ללא סיסמה".
- להקליד מספר תעודת זהות כולל סיפרת ביקורת
- להקליד שנת לידה – 4 ספרות.
- לחיצה על כפתור "המשך לזימון תור".

להקליק על
תור ללא
סיסמה

אתר כללית - פשוט להיות בריא

בריאות לכל ילד > הריון ולידה > נוסעים ונאסרים > נדע ונסע > מגזינים

כללית 100 שנה
הכי טובה למשפחה

זימון תורים מהיר ללא סיסמה

זימון מהיר ללא סיסמה

מזמינים תור באינטרנט בלי סיסמה ובלי לבזבז זמן בהמתנה טלפונית!
בדף זה ביכולתך להזמין:

- תור לרופא משפחה ולרופא ילדים
- תור לבדיקת דם
- תור לרופאי נשים, אף-אוזן-גרון, עיניים, עור ואורתופדיה
- תור לאחות ייעוץ גנטי ולאחות ליווי הריון.

הזן מספר תעודת זהות ושנת לידה ולחץ על הכפתור "המשך לזימון תור"

לביצוע פעולות נוספות באתר "כללית און-ליין"

כניסה למערכת

מספר תעודת זהות:

שנת לידה:

[המשך לזימון תור](#)

הקלד מספר ת.ז. כולל
ספרת ביקורת
הקלד שנת לידה

כללית

שלום מיכל,

זימון תורים ללא סיסמה

מיכל ברוכה הבאה למערכת זימון התורים של הכללית. ביכולתך לזמן תור לרופא משפחה וילדים, בדיקת דם, רופא מקצועי ואחיות קדם הריון. שימי לב! תורים המוגדרים מידע רפואי רגיש לא מוצגים, וניתן לקבל פרטים עליהם במוקד שירות הלקוחות 2700*.

[לרופא משפחה ולרופא ילדים](#) [לרופא יועץ ולאחות ליווי הריון](#) [לבדיקת דם אצל אחות](#) [רופא יועץ רפואה משלימה](#)

[?](#) התורים העתידיים שלך

הקלק להזמנת
תור לרופא או
לבדיקת דם

כללית

שלום מיכל,

זימון תורים

חזרה לעמוד זימון תורים ראשי

בחרי תאריך בלוח השנה, ולאחר מכן בחרי את השעה הרצויה בטור השמאלי

בחר יום תאריך

בחר יום תאריך

17.02.2015

בוקר

בשעה 09:40 [הזמיני תור](#)

בשעה 09:50 [הזמיני תור](#)

בשעה 10:10 [הזמיני תור](#)

בשעה 10:20 [הזמיני תור](#)

בשעה 10:30 [הזמיני תור](#)

בשעה 10:40 [הזמיני תור](#)

[לשעות בוקר מסופות](#)

בחר יום תאריך

2015

פברואר

שבת

א' ב' ג' ד' ה' ו' שבת

1 2 3 4 5 6 7

8 9 10 11 12 13 14

15 16 17 18 19 20 21

22 23 24 25 26 27 28

יום התור ☒ יום תורים פנויים ☐ אין תורים פנויים ☐

סינון תוצאות

שעות התור

[06:00-12:00](#)

[12:00-16:00](#)

[16:00-06:00](#)

בחר בתור
המתאים לך

לשירותכם תמיד, צוות המרפאה

ענת פונרו-כפרי – חח"ק בתקופת קיבון

לכבודו של חג האור הקרב אלינו, בחרנו להאיר קצת על ואת הצוות שלנו, העונה לתואר – צוות החח"ק.
כעשרה מדריכים ומדריכות שהתקבצו כאן בבית ניר דוד מכל קצוות הארץ, מהווים יחדיו את "רשת
החינוך" של כיתות א'-י"ב. לבל נשכח גם את הנערים והנערות שמלווים אותנו במשך השנה.
השימוש במילה רשת, מקורו בתפיסה שאיכותו של הצוות תעלה ככל שנשכיל ונתמיד לעבוד ולהוות אלו
לאילו תמיכה הן בשטח והן רעיונית. חיבורים יתחזקו וירשתו את הקשרים שבינינו לבין קהילה לדורותיה
השונים. ושוב – חינוך בונה קהילה וקהילה בונה חינוך. הזדמנות מצוינת להודות להורים על ארוחת בוקר
מפתיעה וטעימה ומתנה מפנקת שהוקדשה לנו, הצוות, לכבוד יום המחנכים הארצי. תוֹוּוּוּוּוּוּוּ.

נעים להכיר; הנה אנחנו, צוות החינוך חברתי-קהילתי, מספרות ומספרים על הלמה והלמה שלהם ועל
הציפיות להמשך השנה.

צוות מועדון הנעורים: המועדון מונה כ- 70 נערים ונערות, שכבות ז'-י"ב

עינת אזולאי – הנעורים זה בית. זאת השנה הרביעית בה אני חלק מצוות ההדרכה של נערות ונערי הקיבוץ. איתי בצוות עידו ועפרי, יחד שואפים להגיע לכמה שיותר נפשות, לקחת חלק בחיי היומיום שלהם ולתת להם מענה והקשבה, כל אחד לפי צרכיו. מאמינה בתהליכים חינוכיים ורואה בכך זכות להיות לצד הא-נשים הצעירים האלו בתהליך גיבוש 'האני' והזהות, להם כפרט וכקבוצה. אחת מהמטרות החשובות לנו הוא החיבור בין הנוער לקהילה ולבית; להיות נוכחים ומורגשים כנוער פעיל ומשמעותי בחינוך.

עידו נעמן – בן 22 מרמת מגשימים, חייל משוחרר מחיל שריון. הגעתי לניר דוד בעקבות אהבתי לעבודה בחינוך הבלתי פורמלי ונכנסתי לעבודה כמדריך נעורים ומדריך ב-ג' ד'. אני גר במסילות כחלק מתכנית "חינוך בעמק", תכנית שמשלבת עבודה בחינוך עם חיי קהילה בקיבוץ. מה שהביא אותי לעבודה זו, היא האהבה לילדים, לחינוך ולקהילה התומכת והמחבקת שיש בקיבוץ.

עפרי קצב – בת 22 מחיפה. בעברי הייתי פעילה מאוד בתנועת נוער כחניכה ומדריכה. שירתי כמש"קית חינוך של קורסי מ"כים והשלמות לקצונה בבסיס לוחמים בדרום הארץ. סיימתי שנה בתוכנית "נטעים" ברמת הגולן. התחברתי לחינוך הקיבוצי ולחיי קיבוץ וקהילה, והחלטתי להמשיך לשנה דומה בתוכנית "מחנכים בעמק" – תכנית המחברת בין צעירים בעלי אוריינטציה חינוכית וזיקה לחיים בקיבוץ לבין מערכות החינוך בקיבוצים בעמק המעיינות . מאחלת שתהיה לנו שנת פעילות משמעותית, חווייתית וכיפית.

צוות ה'-ו': מועדון רותם, קבלו אותו בשמו החדש שבחרו שכבות ה'-ו', מונה כ – 35 חניכות וחניכים.

נויה הסנוט – בת 22 מקיבוץ יראון, סטודנטית לסיעוד וטרינרי. החינוך החברתי קהילתי עבורי הוא עיסוק בקבוצה ובפרט, בהקניית ערכים, בגיבוש, ביצירת אינטראקציות חברתיות ובחברות. אני מאחלת לבית ולילדים המקסימים שלנו שנזכה לשנה רגועה, ללא בידודים, שתהיה שנה משמעותית ומלאה בעשיה, שנשמור על ערכי החברות ונדע תמיד לראות את האחר.

הילי אהרון – בת 21, מקיבוץ חולתה שבגליל העליון. הגעתי לניר דוד בפסח שנה שעברה ופתחתי את צוות ה'-ו' החדש. ההרגשה של השליחות שיש בחינוך, של לעשות משהו מעבר, זה משהו שהוא חשוב לי וידעתי שאני אעסוק בו גם אחרי הצבא. חינוך חברתי קהילתי בשבילי זה בניית קבוצה, גיבוש, ערכים, מסורות ובעיקר חברות. אני מאחלת לבני ובנות מועדון רותם המהממים שנה מלאה בחוויות ואינטראקציות חדשות, שנה מלמדת, רגועה ומעשירה.

צוות ג'-ד': מועדון השקדייה מונה כ- 32 חניכות וחניכים.

לאה להב – לאחר שנים רבות בהן ליוויתי ילדים משובים אחרים, הצטרפתי השנה לשורות החינוך החברתי קהילתי בניר דוד. עשיתי זאת כאשר הסתדרו כל הכוכבות בשמיים. בכוכבות כוונתי לשדרת ניהול החינוך, לרוחות חדשות שנשבו והתאימו לגישתי, לילדות וילדים מקומיים מופלאים שנחשפתי אליהם בתקופת הקורונה, לנכונות ופתיחות הורית ועוד. אני מביאה איתי אהבה לילדים וכבוד רב לתקופת הילדות ולאתגרי ההורות. שמחה להתעורר כל בוקר ולהבין מחדש שאני עושה זאת כאן, בתל עמל.

אילון סלוס – מרצה במכללת כנרת, אחראי צרכים מיוחדים במועדון הכדורסל גלבוע/מעיינות וכתב כדורסל, נשוי לאורלי ואבא לתומר, רותם ואורי. בעבר הייתי רכז חינוך ומדריך בכל הגילאים. עובד במערכת החינוך הקהילתי-חברתי באהבה גדולה ומתוך אמונה שעיצוב האישיות והדרך של דור העתיד שלנו היא המשימה הכי חשובה שלנו כקהילה. כצוות אנו רואים בכל ילד וילדה עולם ומלואו ושואפים למצות את הטוב, היתרונות והיכולות של כל אחד מהם.

יותם נדן – בן 25 ממושב ציפורי. בצבא שירתי כלוחם בנחל ולפני שהגעתי לקיבוץ גרתי בערבה ועבדתי עם ילדים ונוער. את הקיבוץ והקהילה הכרתי עוד בתור חייל כשהייתי מגיע לבקר והתאהבתי במקום. החינוך החברתי קהילתי עבורי הוא ראיית הזולת, ערכים, תמיכה, הקשבה ומשפחתיות. אני מאחלת לבית ולילדים שנה של שפע ועשיה מלאה באור וצחוק.

צוות א'-ב: בית שקד מונה כ – 24 חניכות וחניכים.

לילי וורד – מובילת בית שקד: נשואה ואימא לשלושה ילדים בוגרים. לאחרונה התחדשתי בתואר סבתא לנכד מתוק. בית שקד בשבילי הוא הזדמנות וזכות שניתנה לי להיות המבוגר האחראי המשמעותי בחיי ילדיכם, ליצור עמם שפה משותפת המבוססת על אמנה חברתית שאותה הגדירו הילדים בתהליך משותף. שותפתי לצוות הילה פורת, ויחד אנו שמות דגש על האינדיבידואל בתוך הקבוצה, בדגש על כבוד, קבלה והקשבה, מסורת ומנהגים שמאפשרים תחושת שייכות וגאווה. שמחה להיות שותפה למערכת מקצועית ותומכת.

הילה פורת – בת 22, במקור מתל אביב, היום גרה בקומונת "חינוך בעמק" במסילות. הגעתי להדריך בניר דוד אחרי שהשתחררתי מהצבא וחיפשתי מסגרת שבה אוכל לשלב חיי קהילה ועבודה בחינוך, ומצאתי הזדמנות לעשות את זה כאן בעמק. אני מאחלת לבית שקד שבו אני מדריכה, להיות מקום חם ובטוח עבור הילדים ומקווה שתהיה לנו שנה מהנה ומשמעותית.

נעורים מספרים: קבלו נציגות של דור העתיד בהדרכה המקומית

נדין גופר בת 17, עובדת כרגע בבית שקד (א'-ב') התחלתי לעבוד ישר עם העלייה לחטיבת הביניים וממשיכה לעבוד כבר 5 שנים. מאז ומתמיד ידעתי שאני רוצה לעבוד בחינוך, בין היתר בזכות היחס החם והאהב שקיבלתי מהמדריכים שלי. בחינוך אני מוצאת מקום להפגין את הכישורים שלי – לצייר ולהכין פעילויות, ותוך כדי אני לומדת להדריך, לפתור בעיות ולעבוד עם קבוצה, דבר שיכול לעזור לי בהמשך הדרך. אני מאוד אוהבת לעבוד עם ילדים – לכל אחד מהם אישיות מיוחדת משלו. הם יצירתיים, סקרנים, מלאי שמחת חיים ותמיד רוצים לפעול.

אני אוהבת מאוד את בית שקד: כל הקישוטים והצבעים שבכל פינה בבית, הצוות האהוב שאני יכולה לפנות אליו בכל מצב, וכמובן את הילדים המדהימים.

אסי גופר – אני עובד עם שכבות א'-ב כבר שלוש שנים. החלטתי ללכת לחינוך כי לי היו שנים מאוד טובות בבית שקד ואני רוצה שילדים שנמצאים עכשיו בבית יעברו את מה שאני עברתי. אני מאחל למקום שימשיך להיות כמו שהוא; מקום בטוח וחם לילדים.

יובל רבטל, כיתה י', עובדת בשקדיה כבר 3 שנים. העבודה בחינוך בשבילי היא משמעותית, מלמדת ומפתחת ברמה האישית. העבודה תורמת לי בכך שהיא מעניקה לי כלים שלא הייתי מקבלת במסגרת אחרת ומלמדת אותי כיצד להתמודד במצבים השונים. אני אוהבת להרגיש משמעותית עבור ילדי השקדיה. כיף לדעת שגם ילדים שאני כבר לא עובדת איתם, זוכרים אותי ואומרים לי שלום על המדרכות. אני מאחלת לילדי המועדון והצוותים, שנמשיך ליהנות אחד מהשני, ללמוד וללמד.

זהו עד כאן, היה נעים להכיר.

בברכת חופשת חג נעימה ומוארת, צוות החח"ק ואנוכי, ענת פונרו כפרי.

חצרו של קיבוץ – אז והיום

דרור סגל - "בִּזְעַת אֶפֶיךָ תֹאכַל לֶחֶם" - אפיית הלחם בקיבוץ

אפיית לחם, על רכיביו השונים, הייתה מרכיב בסיסי בתזונת האדם משחר ימי האנושות. לכן גם הדגן לסוגיו היה, אחד הצמחים הראשונים שביתו והשפיעו רבות על הקיום של חברות אנושיות, גודל אוכלוסייה, נדידות ומאבקים.

בפעילות "מהחיטה אל הלחם" במוזיאון, אנו ממחישים לילדים, כי גידול אספקת הגרעינים והכנת הקמח והאפייה, היו נחלת הכלל בימי המקרא, המשנה והתלמוד. מעבר לזיעה ולמאמץ העצום, כולם נרתמו בדרך זו או אחרת, להכנת המזון הבסיסי והעיקרי. על כך נספר בכתבה הבאה.

לצעירים שבינינו, קשה להבין כי פעם, לפני שנים לא כל כך רבות, לא עמדו החברים בכלבו ממוזג והתלבטו קשות האם לקחת: לחם "עובדי אדמה", מחמצת מגדעונה, חלה מנוגה או לקנות ב"מקלות וניל"? כמה קלוריות? האם לקנות לחם זיתים או אגוזים? ועוד שאלות ולבטים כבדי משקל.

חלוצי הקיבוץ ומקימיו, נתקלו בבעיה די דומה לדורות הקודמים. חייבים אספקת לחם כמזון בסיסי. הלחם שיוצר באותן שנים בעיר היה יקר, קשה להשגה (מדובר במזון החייב להיות טרי ויום יומי שלא ניתן להביאו אחת לשבוע או חודש, בדומה למזון יבש), ולרוב באיכות פחותה מהייצור המקומי. לכן ממש מראשית הקיבוץ הם נדרשו לפתרון קבוע של אספקת לחם.

עם העלייה לקרקע, רכשו תחילה את הלחם מבית אלפא ושלחו לשם אופה מטעם הקיבוץ. אולם כבר ב-1937, עם המעבר למבני קבע בגדה הצפונית, החלו בהקמתה של המאפייה הראשונה.

מבנה המאפייה הראשונה, בנוי לבנים אדומות. בנייה זו חזרה לאופנה ומאוד מומלצת כיום על ידי אדריכלים בבנייה ירוקה. צולם בראשית שנות האלפיים (צילום: ארכיון הקיבוץ)

בניית המאפייה הראשונה, הושלמה בשנת 1941. היא מוקמה לא רחוק מן הגדר הצפונית של הקיבוץ, באותם ימים, במבנה עשוי מלבנים אדומות. לימים שימש המבנה כמדגרה ובעיקר כמחסן ומשרד ענף גידולי השדה.

אל מבנה המאפייה הוצמד בקיר המזרחי תנור לבנים. התנור נבנה באופן מעט חובבני ומאולתר, מחומר ולא מלבני שמוט (שמוט הוא טין חסין אש המשמש לייצור לבנים לריפוד דפנות תנור). הדבר השפיע על פיזור ושמירת החום האחיד, כך שחלק מהכיכרות נשרפו מעט. לחימום התנור השתמשו במבער ברן שהוזן ממכל סולר. הקמח היה מקומי, משדות הקיבוץ עם השלמות מבחוץ, שהובאו ברכבת לטחנת שאטה ומשם בעגלה עם סוסים אל הקיבוץ.

מבנה המאפייה הראשונה ותנור האפייה הישן (צילום: דרור סגל)

לאחר חילופים פרסונאליים ואי יציבות, נכנס למאפייה אופה קבוע ומקצועי, אשר ורדיאלי. האיש נטה מעט להתרגז וכך התפתחה מערכת יחסים מורכבת עם ילדי הקיבוץ. האחרונים היו מתחנפים אליו מעט כדי לקבל לחם טרי, פיתות ואפילו בצק, אבל לרוב היו מציקים לו ומתגרים בו. ליד מבנה המאפייה הוקם מחסן ובו נערכו שקי הקמח. האסמים הגדולים שבסמוך, טרם נבנו. המאפייה הראשונה סיפקה לקיבוץ בשנת 1942 את כל צרכי המשק: כ-2,300 כיכרות בחודש. בשנת 1946 כבר היו מסופקים לקיבוץ 40,000 כיכרות לחם בשנה. המאפייה חייבה גם עבודה בשבתות. היו משובצים בה גם חברי ההשלמה מפולין שהגיעו בשנה זו והצטרפו לקיבוץ.

בשנים 1948-1949 נבנה והושלם על ידי קבוצת הבניין של היישוב, מבנה מאפייה חדש, סמוך לחדר האוכל. כיום הוא משמש כסדנא לתיקון אופניים. אולם טרם הסתיימו תלאות אספקת הלחם העצמית. ממש אז התקלקלה מכונת חיתוך הלחם בחדר האוכל ויצרה אבדן של 20% מהלחם שסיפקה המאפייה.

מבנה המאפייה השנייה
מבט מצפון
(צילום: דרור סגל)

בשנות החמישים והשישים נעשית עבודת האפייה כולה בשיטות מודרניות מתקדמות, לאותם ימים. התנור היה עשוי לבנים ובהדרגה הוכנסו מכונות שפעלו גם על חשמל. הלחם הוצא והוכנס לתנור עם כפות עץ בעלות ידית ארוכה (מַרְדָּה). ילדי הקיבוץ נהגו לבקר ולטעום, הפעם באופן מנומס יותר. המאפייה סיפקה לחם, אפילו למוסד החינוכי בבית אלפא. במאפייה השנייה, התאפשרה מדי פעם, גם אפייה של עוגות ועוגיות. בשלהי שנות השישים, אפו עוגיות גם בתנור המטבח. למרות המיכון, העבודה מול התנור החם, ובערבוב הבצק והרמת שקי הקמח, הייתה קשה. לכן עבדו במאפייה אנשים בעלי שרירים.

מבנה המאפייה השנייה, מבט מדרום, כיום סדנא לתיקון אופניים (צילום: דרור סגל)

בשנת 1969 נסגרה סופית המאפייה בבית, ככל הנראה מסיבות כלכליות של כדאיות הייצור וכן בשל התפתחות הייצור, השיווק והאספקה של לחם שיוצר באזור, בעיקר בבית שאן. אולם את טעם הלחם המקומי, הריח והאווירה סביב יצורו בבית, לא ישכח מי שגדל וחי בקיבוץ, בעשורים הראשונים.

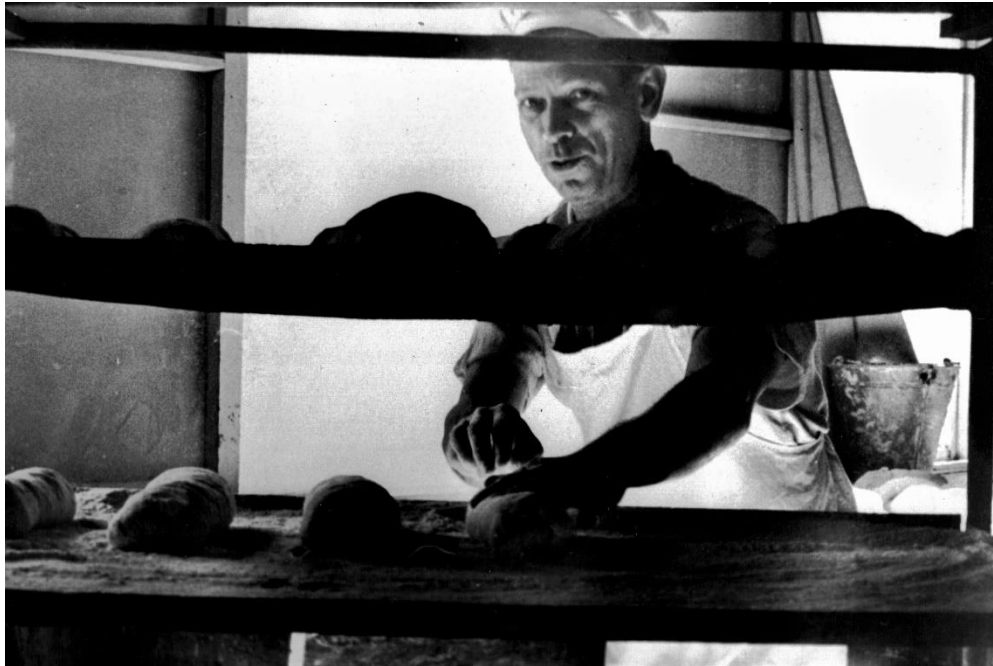
בקיר המאפייה קבעו שלט לזיכרון (צילום: ארכיון הקיבוץ)

רוב תודות ליהודית אייל, על המצאת החומרים מהארכיון, ליוני צין על הכתיבה המתעדת בארכיון, לערן להב על שיתוף זיכרונותיו ולכל מי שזכר ושיתף.

למעט יצחק שיפוני, שעבד כאופה שנים רבות, נמנענו מלציין שמות חברים רבים שעבדו בשתי המאפיות, כתורנים בשבת, תקופות קצרות וגם כאופים מקצועיים. למעוניינים, חלק מהשמות שמורים במערכת.

רותי גדעוני [צסלר] – יצחק שיפוני. אשנב קטן

לעולם לא אשכח את המרצפות הלבנות והמבהיקות שעמדו בפתח הלוע הענקי במאפייה של שיפוני. כמו קוסם אותנטי וחלומי כאחד, ראיתי אותו בבגדיו הלבנים וכובע הטבחים הצחור שלראשו, עומד, כשגופו נוטה מעט הצידה כמו מצטנע, וחיוך פשוט, חם וטוב לב פרוש על פניו, כאדם שהמרגיש שעבודת קודש בידיו.

מן הבצק היה לש כיכרות, והן עמדו כציפורים על חוט חשמל, מצפות שייקח אתן במחבת העץ הארוך ויכניס אותן כל אחת בתורה לתוך חור התנור הלוהט.

ואז היה מסיר את כובעו, לעתים נח מעט, מנגב את מצחו המזיע, ומחכה. כעבור כמה זמן, היה שולח שוב את המחבת הענק אל תוך האש הלוהטת ושולף משם כיכרות לחם מריחות עד להתעלף, ואני וכל ילדי הגן עומדים ובולעים את רוקנו שהצטבר.

זה היה לחם חוקו של הקיבוץ. דבר מובן מאליו. יצחק שיפוני אופה לחם כחלק מהתהליך הציוני והסוציאליסטי הדגול, שכולנו היינו שותפים לרגעיו הגדולים....

ומי לא זוכר את מכונת הלחם הירוקה שהלכה והתקלפה, לפעמים בכוונה, טרם פרסנו בה פרוסות ריחניות של לחם שחור. היינו בוצעים בסתר מן הכיכרות חתיכה פריכה ומעוררת תשוקה, ולועסים אותה עם כל הפה והלשון, וכמעט נחנקים מהטעם האלוהי הזה.

אחר כך היו באים המבוגרים ושואלים זה את זה: "מי אוכל ככה לחם? צריך לתפוס אותו וללמד אותו לקח". ועד היום אני בטוחה שאין אחד בקיבוץ שלא היה שותף לחטא המתוק והחם של בציעת לחם בריח טרי כל כך משולחנו הערוך של יצחק שיפוני.

ואם הייתי או הייתם צריכים באותם הימים להבין מהו הגיהנום, הרי שהיה זה התנור של שיפוני, ומהו גן-עדן, הרי שהייתה זו הלעיסה הפריכה של הלחם החם.

ואז יום אחד, כשגדלתי קצת, חיסלו את המאפייה, ויצחק שיפוני עבר לתיקון אופניים. את זה לא יכולתי בכלל להבין: איך אפשר, בקיבוץ, לא לקיים מאפייה מקומית. איך אפשר לקנות לחם אצל אחרים? והשלמתי שככה זה החיים המודרניים; התעשיות הקטנות נכנעות לתעשיות הגדולות [...]

[קטע מהספד, 1996]
צילומים: ארכיון הקיבוץ

וְהַגְעוּעִים סְגוּרִים בִּי בְּבוּעוֹת אֲוִיר

בְּכַפֵּר הַלֶּחֶם.

[יהודה עמיחי]

מתיחת פנים לסדנת תיקון האופנים [מבנה המאפייה] – פינוי אופנים שיצאו משימוש

החודש נכרתו באופן יזום מספר עצים שהיה הכרח לכורתם. הודעה מקדימה על כך התפרסמה ברשת המקומית. רצה המקרה, וקדמה למבצע נפילה טבעית של עץ דקל לתוך האסי. רוח לא נשבה ולא היו סימנים מקדימים, ויש לברך על כך שאיש לא שחה בדיוק תחתיו... לכמה שעות הפך המקום לאתר עלייה לרגל. ולמי שלא הספיק לראות או לצלם:

צילומים: חנן יחיאלי

ממי ארזי – על כריתת עצים

יש 2 סיבות לכריתת העצים הוותיקים: בעיקר כי הם בסוף חייהם או שכבר התיבשו, וגם בגלל מיקומם באזורי בילוי או מקומות ציבוריים, בהם מסתובבים הרבה אנשים.

העץ בתמונה – אורן, כנראה מראשוני העצים בקיבוץ, התייבש משתי סיבות: האחת גילו והשנייה, אולי המשמעותית יותר, בניית החנייה וסגירת מקורות המחיה, בניגוד לכללי שמירת עצים.

צילומים: ממי ארזי

שאר העצים –
 שלושה ברושים בגנון כלנית שהתייבשו, כנראה בגלל מחלה שבאה
 עם בעיית מים.
 דקל גבוה מאוד מעל המרפאה שגדל אלכסונית.
 אורן ליד ברכת דגי נוי, אורן ליד תקשורת וקזוארינה באותו אזור,
 התייבשות וגיל מבוגר.
 סיסם הודי ליד המעבדה יבש לחלוטין לפחות שנתיים.
 בקיצור, לפעמים גם אם לא רוצים אין ברירה.

שחם מיטלר – בית התרבות; עדכון סטטוס

עברו שנתיים מאז נשרף בית התרבות. אז מה התרחש בתקופה שחלפה?
בשלב הראשון לאחר השרפה, נכנסו שמאים ומהנדס חברת הביטוח לבחינת הנזק. לאחר קבלת הדוחות להערכת נזק מהשמאי של הביטוח, חולק תהליך שיקום בית התרבות לכמה מהלכים עוקבים:

פינוי וניקוי המבנה – שלב זה אושר לביצוע בנפרד ע"י הביטוח בדצמבר 2019 וקבלן הפינוי והניקיון עבד במבנה עד יוני 2020.

תכנון – בתום פינוי וניקוי המבנה, ניתן היה להכניס מהנדס מטעמנו (קונסטרוקטור) לבחינת מצב המבנה והאם נגרם נזק מבני בשל השרפה ובכלל (ויש נזק). במקביל, היה צורך לתכנן את כל המערכות של המבנה (חשמל, תאורה, מיזוג, מים וכיבוי אש, ביוב, אקוסטיקה, הגברה ושמע, מערכות במה, נגישות ועוד). הסיבה לצורך בתכנון כולל נובעת מכך, שלא היו תכניות כאלו בעבר ולא ניתן לשחזר את מה שהיה כי הרוב נשרף. כמו-כן, הרגולציה בימינו דורשת תכנון והתקנת מערכות שלא היו בתקן כשבנו את בית התרבות (כמו כיבוי אש, נגישות וחיזוקים קונסטרוקטיביים כדי לעמוד בתקן). לשם ביצוע שלב זה, בחרנו באדריכל שירז את כלל היועצים/מתכננים ויכין סט תכניות שישמשו לשיקום המבנה. מדובר בתהליך ארוך אך הכרחי.

שיתוף הציבור והמשך תכנון – בתחילת הדרך בחרנו בתהליך של שיתוף הציבור בהכנת הפרוגרמה ששימשה את האדריכל לתכנון. האדריכל נפגש עם הציבור (מי שבא) ובעבודה משותפת, בהנחיה מקצועית, הוכנו הקווים לתכנון. מכאן, נמשך תהליך התכנון של כלל היועצים ואינטגרציה שלו ע"י האדריכל. כמובן שהיו נקודות שהובאו להתייעצות ודיון בוועדת תכנון.

מועדון הצעירים – במקביל לתכנון, אושר לנו מהביטוח סכום מכובד בגין הנזק למועדון הצעירים (שבו התחילה השריפה...). השתמשנו בסכום זה כדי להקים את המועדון החדש ליד משרדי המנהלת. המועדון פעיל כבר כמה חודשים.

אישור התוכניות, הכנת כתבי כמויות והצעות מחיר מקבלנים – תכניות האדריכל והיועצים הוצגו בוועדת תכנון והתקיימו מספר דיונים עד לאישורן בנובמבר 2020. התוכניות הועברו להכנת כתבי כמויות ולקבלת הצעות מחיר מקבלנים.

העברת התוכניות וכתבי הכמויות לביטוח, לאישור הסכום לביצוע השיקום – בתחילת מאי 2021, הועברו החומרים לחברת הביטוח. לצערנו לקח לשמאי ולמהנדס הביטוח זמן רב לעבור על החומרים ולחזור אלינו עם תשובות למרות לחץ מצד הצוות שלנו. הביטוח הסביר שיש עומס בשל הקורונה ומבצע "שומר החומות". רק בחודש יולי 2021 קיבלנו את הדו"ח וההתייחסות של הביטוח לכתבי הכמויות והסכום לשיקום.

פערים בין הביטוח לבינינו – באופן טבעי, הביטוח רוצה לשלם פחות. נוסף לכך, יש מגבלות שקבועות בפוליסה. הפוליסה במקרה זה, מכתובה מימון לפי "השבה לקדמות". כלומר, הביטוח אמור לשלם את הסכום ששייב את המבנה לקדמותו. אבל, יש ויכוח מה כוללת ההשבה לקדמות. לכן, מתקיימות מחודש אוגוסט פגישות בנושא (פנימיות שלנו וחיצוניות עם אנשי הביטוח). כעת, אנחנו בעיצומו של מו"מ עם חברת הביטוח יחד עם היועצים שלנו.

שיקום בית התרבות – אני מקווה שהמו"מ עם הביטוח יסתיים במהלך חודש נובמבר ונדע מה הסכום העומד לרשותנו לשיקום המבנה. לאחר שנדע מה הסכום, נדרש לקבלת החלטות – מה מבצעים ומה לא והאם מוסיפים כסף לצורך ביצוע שיפורים ושינויים שתוכננו. בכל מקרה, ככל שנרצה לבצע את החידוש על פי המתוכנן ומעבר למה שהיה, ידרש הקיבוץ להוסיף כסף ממקורותיו (ייתכן שגם במצב של חזרה למקור).

הצוות המטפל:

בשוטף: **ספי פרי** – מרכז ועדת תכנון, **שחר גורן** – מרכז פרויקט ומפקח, **חן שלם** – אחזקה ובנין ו**שחם** – מנהל קהילה.
ניהול כללי: **לביא, שאול ושחם**.

עד כאן בשלב זה. נשוב לעדכן בהקדם.

צילום: קורינה מגס

הממשק בין הקהילה לתיירות

בחרנו לפתח את ענף התיירות בתוך הקיבוץ. התיירות היום כבר איננה ענף, אלא עץ איתן עם הרבה הסתעפויות.

הממשק (נקודות מגע) בין פעילויות אלה לבין חיי הקהילה הוא עדין ורגיש, לכן לא נוכל במסגרת העלון (המשתפת קהלים שונים) להיכנס למורכבות ולמכלול השיקולים.

ובכל זאת – העלון הוא במה של הקהילה וחשוב להציג מעליה נושאים הנוגעים לאורחות חיינו ולבחירות שאנו עושים. לכן, אני מבקשת להתייחס אל הסוגיה הבאה: בחודשים האחרונים אנו פוגשים מסה גדולה של קבוצות על מדרכות הקיבוץ.

מבלי להיכנס לפרטים, אני מבקשת לשמוע התייחסות עקרונית מבעלי התפקידים.

מרמי דגני, יו"ר התיירות: האם הרחבה של פעילות התיירות **בתוך הקיבוץ** מקבלת את הסכמת הקהילה, או את ידועה? באלו דרכים?

מליא מאירי, מזכיר הקיבוץ: האם נבדקה במזכירות מידת ההסכמה ושביעות הרצון של חברי הקיבוץ מהאופי שלובש הקיבוץ בעקבות ממשק זה?

האם אין זה נכון לשתף את הקהילה **במינון או בסייגים** של הפעילויות השונות המתקיימות **בתוך הקיבוץ**?

תשובת לביא מאירי - תיירות וקיבוץ

התבקשתי על ידי עורכת העלון להתייחס לנושא בקצרה. קצת מוזר לעשות זאת במצב שבו עד לא מזמן הייתה התייחסותי לנושא מהצד של התיירות ועכשיו אני עושה זאת מהצד של הקהילה והקיבוץ. נהוג לומר "דברים שרואים מכאן לא רואים משם". במקרה שלי, שינוי הפוזיציה לא שינה את נקודת המבט שלי.

אני מתייחס כאן אך ורק למה שהתבקשתי על ידי עורכת העלון: ההפרעה לשגרת חיי הקיבוץ הנגרמת על ידי פעילות התיירות ואורחיה בתוכו.

האירוח הכפרי של ניר דוד החל בשנות ה-80 בבתי ילדים שהתפנו כתוצאה מהמעבר ללינה משפחתית והוא סיפק תנאים בסיסיים ביותר. כשהתפנו הקרוואנים ששימשו את קבוצת "כוכב" (נעל"ה), עבר האירוח הכפרי למקום זה. לקראת שנת 2000 וביקורו הצפוי של האפיפיור בישראל, ועמו התחזית שגל מאמינים גדול יגיע בעקבותיו לארץ הקודש, בנינו במקום הקרוואנים 26 בקתות עץ. במהלך השנים ועד 2017 הגדלנו את מספר הבקתות ל-50, כל תוספת של בקתות לוותה באישור שיחת קיבוץ. בכל אחת מהשיחות עלה כמובן גם החשש המוצדק מנוכחות של מסה גדולה של מתארחים ברחבי הקיבוץ ומידת השפעתה על אורח חיינו ושגרתם.

מאז בניית 26 הבקתות הראשונות, האירוח הכפרי הוא הקטר שאיפשר את התפתחות התיירות לתחומים נוספים ואיפשר לתיירות לתרום תרומה משמעותית לכלכלת הקיבוץ. לפני מספר שנים פנתה הנהלת הקיבוץ לתיירות לקחת לידיה את ניהול חדר האוכל שמטבחו נדד בין קיבוצים שונים. התיירות התנתה זאת במתן אפשרות לארח קבוצות מבחוץ לארוחות בחדר האוכל. חדר האוכל והמטבח שופצו בכספי התיירות והפכו ל"חברותא". רמת השירות, הנראות והמזון שודרגו מאוד. לצידן, כמובן, גם קבוצות רבות שבאות ליהנות מכל הטוב הזה, ואתן גדלה מסת האורחים בקיבוץ. תהליך דומה התרחש גם בהולצר כמה שנים קודם לכן.

לפני מספר שנים החלטנו (אז הייתי בכובע השני) ביוזמת התיירות לנהל שיח משתף עם הקיבוץ ולגעת באמצעותו בנקודות הכואבות של הממשק "תיירות – קיבוץ", לצורך כך התקיימו מעגלי שיח בהם נטלו חלק כ-200 חברים. כל ההצעות שעלו במעגלים אלה חולקו לשתי קטגוריות, כאלה המחייבות התייחסות בממד היומיומי המיידי וכאלה המחייבות התייחסות עקרונית המצריכה טיפול עמוק יותר בבעיות היסוד. לטובת הטיפול בנושאים אלה הוקמו שני צוותים: צוות טווח קצר טיפל בממד הראשון וצוות ארוך טווח טיפל בשני. שני הצוותים כללו חברי קיבוץ ואנשי תיירות. המלצות שני הצוותים אושרו בשיחת הקיבוץ.

במקביל לכך ולאורך הרבה שנים, קודם לשיח הקיבוצי, הוקם צוות "אסי" שעסק בבעיות היומיומיות שצצו מהשטח כתוצאה מקיום הפעילות התיירותית בקיבוץ. בשנים האחרונות חדל כנראה הצוות לפעול ובימים אלה אנחנו עובדים על הקמתו של צוות חדש.

עד כאן העובדות ומכאן לעמדותי בנושא.

אין ספק שכשהוחלט על בניית האירוח הכפרי לא חזינו את מידת ההפרעה שיכולה להיגרם לשגרת חיינו עקב כך, אבל הצימרים קיימים, נושמים ובעטים וממשיכים להיות הקטר וספק החמצן העיקרי לתיירות. צריך ללמוד לחיות עם עובדת קיומם ולחשוב איך למזער את ההפרעות הנגרמות בשל כך, אבל אסור לנו לשפוך את התינוק עם המים. לאחרונה החלה התיירות לפתח את עסקיה מחוץ לגבולות הקיבוץ והכיוון נכון ומבורך. יש בכוונתנו להקים מחדש את צוות האסי ולבדוק באמצעותו אפשרויות לצמצום ההפרעות המדוברות. נוסף לכך קיימה המזכירות לפני למעלה מחודש דיון עם התיירות והטילה על התיירות למצוא פתרונות למספר נושאים העומדים בלב ההפרעות הנגרמות על ידי אורחי התיירות עוד לפני האביב הבא.

ועוד דבר שכדאי שכולנו נדע, קיבוצים רבים (מאוד), מפעילים בתוך קיבוצם אירוח כפרי. נכון, לתפוסות שמגיע האירוח הכפרי שלנו אך קיבוץ לא מגיע, אבל קיבוצים שכנים לנו כמו בית אלפא ועין חרוד מפעילים למיטב ידיעתי יותר יחידות אירוח מאתנו, כך שמספר המתארחים הממוצע היומי בהם לא נופל מהמספר אצלנו, ובעונות השיא אף גבוה יותר.

לסיכום: העלאת הנושא בעלון חשובה, העלון בהחלט יכול להוות במה חשובה לדיונים ולהחלפת דעות חופשית ולא מצונזרות בנושאים שהכי כואבים לנו. המזכירות תמשיך לטפל במשנה מרץ במזעור ההפרעות הנגרמות כתוצאה מהפעילות התיירותית מבלי להרוס אותה.

שאלות

לגבי היעדר שירותים ציבוריים פתוחים במרחב
המשותף (השאלה כִּנְה אל השירותים של חדר
האוכל שנתנו מענה לילדים והורים "ביום הילד",
בכלבו ובכלל).

משיב: שחם מיטלר, מנהל הקהילה

השירותים נסגרו כחלק מתהליך השינוי באורחות החיים שעברו הקיבוצים (ההפרטה). עם הפרטת
השירותים, נוצר תג מחיר לכל שירות.

לתיירות המפעילה את חדר האוכל אין התנגדות להשאיר את השירותים פתוחים, אבל הם רוצים שבסוף
היום יהיה מי שינקה ויסגור אותם.

לדבר הזה יש משמעות כספית. אני לא מאמין שמישהו יתנדב לעשות זאת, או שהורים יקיימו תורנות
כזו. המשמעות היא שיש לתקצב את זה. בעבר הנושא עלה בהנהלת קהילה אבל לא הגיע לידי ביצוע.

מה צריך לקרות שהנהלת קהילה תחזור ותתייחס לנושא הזה, וגם תבטיח את ביצועו?

חברים צריכים לחזור ולפנות להנהלת הקהילה, ואז נביא את הנושא לדיון, נעשה את החשבון הכספי
ונשקול פתרונות אפשריים.

עוד לפני החשבון הכספי, האם לא נכון לקיים בהנהלת קהילה דיון (קצר) בנוגע למרחב
הציבורי שצריך לתת את השירות הזה גם לסתם אנשים, בשעות שונות, שעוברים בסביבה
וזקוקים לשירותים?

לכן נראה לי חשוב שכמה אנשים יפנו. הם יוזמנו לישיבה, יציגו את הנושא מכל היבטיו, ואז ההתייחסות
אליו תהיה בהתאם.

אין ויכוח על הנחיצות, השאלה היא כמה מוכנים לשלם בשביל זה. אולי נצטרך להגדיל את המס או
לשנות משהו ב"עוגת התקציב".

בשורה התחתונה: אנשים שהנושא זה חשוב להם – אנא, פנו וזמנו את עצמכם להנהלת קהילה.

נראה בשטח / בחצר

קובי מרום – הנחליאלי הלבן

נחליאלי לבן הוא הנפוץ בין הציפורים החורפות בישראל. הוא נחשב כמין ציפור המבשרת את בוא הסתיו. (ציפור חורפת היא מי ששווה בארץ רק בתקופת החורף, "בורחת" מארצות הקור). הנחליאלי – מקנן נדיר ביותר בארץ.

הנחליאלי הלבן המוכר לנו הוא מין ממשפחה גדולה. ממשפחה זו חולף בארצנו גם הנחליאלי הצהוב. (ציפור חולפת היא מי שרק עוברת אותנו בנדידה).

השם האנגלי וכך ברוב השפות הוא White Wagtail, שתרגומו "זנב נע". גם אצלנו הוא כונה כך בשל התנועה הנמרצת של זנבו. הסיבה המשוערת לתנועה זו: זנבם הארוך יחסית של הנחליאליים גורם לכך שלוקח לו זמן מה להתייזב בקו ישר עם תנועת גוף הציפור. אפשר לומר שהזנב מהווה שיווי משקל לגוף בתנועתו.

מנדלי מוכר ספרים נתן לציפור את השם 'נחליאלי' (בשנת 1886), משום שהוא מקנן בגדות נחלים.

הנחליאלי ניזון מחרקים. הוא מגיע אלינו מארצות סקנדינביה. בעבר ביצעתי לכידות (לשם טיבוע) של נחליאליים לבנים שבאו ללינת לילה במבוך הגן-גורו, מהם קיבלתי שלוש תשובות מפינלנד. נדידת ציפורי השיר היא בלילה. כנראה שזה בטוח יותר מפני עופות דורסים.

נחליאלי קטן

מילים ולחן: עממי

נחליאלי קטן

ראיתי בגן

זנב לו ארך ויפה

סנור שחר קטן על החזה.

לא נתר, לא קפץ,

רק רץ רץ רץ רץ רץ.

בנר שני של חנוכה תשפ"ב, 30.11.21

נחוג 85 שנים לייסוד קיבוצנו

יום הולדת שמח תל-עמל

אורה שפר – ברכת הילדים הראשונים לקיבוץ החוגג 85

במשך כמה שנים התבקשתי לספר לילדים של היום על חיינו, הילדים הראשונים של הקיבוץ. את סיפורי הייתי מתחילה כך: בילדותי לא היו טלוויזיה, טייפ, מקרר, מזגן, מחשב, מאורר, פלאפון, ועוד ועוד "לא-אים".

הילדים היו מסתכלים עלי בתדהמה ובוודאי חשבו בליבם שאני שייכת לתקופת הפרעונים. מהקבוצה הראשונה ("מעיינות") נשארו בקיבוץ מלבדי: עמירה רבטל, ערן להב ודני יפה. הילדות שלנו, שהייתה זהה לקיבוץ בהתהוותו, התאפיינה מבחינה חומרית ב"אין" גדול. אבל כילדים שלקחו חלק בניסוי הגדול של החינוך המשותף וגם כיוון שלא הכרנו משהו אחר להשוואה, לא חשנו מחסור או עוני. היינו בבת עיניהם של חברי הקיבוץ שהיו צעירים נלהבים, ואנחנו, הילדים הראשונים, הסתכלנו עליהם בהערצה גדולה. את שעות אחר-הצהרים, שהיו מוקדשות לבילוי עם ההורים (שהרבה פעמים היו עסוקים בעבודה הבלתי נגמרת), בילינו במשחקים בחוץ על הדשא הגדול וברחצה באסי. בשעות הערב חזרנו לבית הילדים לארוחת ערב ולהשכבה לשנת הלילה.

דיווח ממערכת החינוך, 1937

ילדינו עמדו על הגובה בהתפתחותם, כמעט כולם התחילו באותו גיל בתנועות המסורתיות לגילם. למרות מחלות ילדים מרובות שהיו בסביבה הצלחנו למנוע זאת מהם פרט למחלה אחת שתקפה אותם – גריפה (שפעת) וגם היא בצורה קלה בלבד. אילו היו חולים כולם ביחד לא היינו יכולים להסתדר בצריף שהוא אמנם טוב אולם אינו מאפשר איזולציה. תקופה זו היא תקופת מחלות רבות בסביבה. יש להיזהר ואפילו להגזים בקשר עם הילדים. על החברים לא להרבות בפגישות. על ההורים להחליף בגדים אחרי נסיעה ולהזהיר את חברי הקיבוץ מגישה קרובה.

בילדותנו גם הרפואה הייתה מפותחת פחות, ולכן כשמישהו חלה באחת ממחלות הילדות, הוא הוכנס לאיזולציה (בידוד) פן ידביק את יתר הילדים. למזלי נולדתי עם חיסון טבעי, כך שהסתובבתי בחוץ כשחבריי היו נתונים בהסגר.

כשאני מסתכלת היום, ממרום שנותי, על ילדותנו, אני חושבת שלא סבלנו מהמצב, למרות שבבית ההורים (שהיה צריף, ובתקופות מסוימות אוהל) לא היו כמעט צעצועים. מצבם של נכדיי שונה לחלוטין, וטוב שכן, אך בל נשכח כי המדינה כולה הייתה בהתהוות ורבים מאמצעי התקשורת ומוצרי הפנאי של היום, לא היו עדיין בנמצא. כל תקופה וה"יש" שלה. הקיבוץ השתנה לגמרי ואני מברכת על כך.

אני מאחלת לכולנו בחג הקיבוץ, שנדע ליהנות מה"יש" הגדול ונמשיך לזכור תמיד את הפרט הקטן שהוא אבן הבניין לחיינו פה.

לביא מאירי מזכיר הקיבוץ – ברכה לחג ה-85

לפני 85 שנה התיישבו מקימי הקיבוץ בלב ביצות וקדחת, במקום שפרט להם אף אחד לא רצה בו. היום, 85 שנים מאוחר יותר, אנחנו חיים בקיבוץ שכל העולם רוצה בו.

פיסת גן העדן שנבנתה כאן מאז הוקם הקיבוץ ביום אחד, הפכה למושא קנאה וסמל למאבקים פוליטיים וחברתיים שכותרתם, קיפוח, צדק חלוקתי, התנשאות ועוד. על לא עוול בכפינו נכפה עלינו המאבק על דמותה של החברה הישראלית כולה ואנחנו, מה בסך הכל ביקשנו? ביקשנו לבנות בית יפה ושקט, בית שראוי ונעים לחיות בו, בית יציב מבחינה כלכלית, בית יציב מבחינה חברתית ובית שבו עֲרָבִים תושביו איש לרעהו, שותפים בעסקים ומחליטים ביחד על אופיו וצביונו של הבית המשותף. הצלחנו, הצלחתנו מסנוורת עיני רבים.

לא קלה הייתה דרכו של הקיבוץ לאורך 85 שנות חייו, לא פשוטה היא הדרך מכאן והלאה. האיום החיצוני שנכפה עלינו במאבק האסי הוא רק אחד משרשרת האתגרים שעוד נכוננו לנו בזמן הקרוב.

האם נדע לשמור בעתיד על ערכי הליבה שלנו? האם נדע להיות חברה שבה רב המשותף על המפריד? האם נצליח להעניק גם בעתיד לילדינו ולנכדינו חינוך ראוי? האם נדע לקיים חיי חברה ותרבות? האם נשכיל להבין שהדרך לחיים משותפים מושתתת על ההבנה שהחלטות הרוב מחייבות את כולם? האם נדע לצאת מד' אמותינו, מחוץ למתחם 400 המטר שהוקצה לכל אחד מאתנו על ידי המינהל ולהבין שביתנו המשותף גדול פי כמה והוא דורש תחזוקה ופיתוח מתמידים? האם נדע להסתגל לשינויים הטכנולוגיים המהירים סביבנו ולא להישאר מאחור?

והעיקר, האם נבין שלהיות חבר (Member) בקיבוץ הוא תנאי כמעט הכרחי עבורנו, אך לא מספיק וכדי שנהיה ראויים למקום בו אנחנו חיים, רצוי שנהיה גם חברים במובן Friends אחד לשני, כי ללא חברות כזאת ותחושה של יצירה משותפת יקשה על חברות במובן של Friendship להחזיק מים לאורך זמן.

אני אופטימי, יש כאן אנשים מצוינים, יש רצון טוב ואם נחדש גם את רוח ההתנדבות ונבין שלכל אחד מאתנו יש תפקיד בבניית הבית המשותף, שלכל אחד מאתנו ישנה היכולת הייחודית לו לתרום לקהילה, תרומה שבלעדיה כמעט בלתי אפשרי לבנות קהילות איכותיות וחפצות חיים.

כולי תקווה שנוכל לחגוג כאן ביחד (בבית התרבות המחודש) את חג הקיבוץ הבא בשמחה, בגאווה ובידיעה שעשינו עוד צעד קדימה במצעד האין סופי לבניית חברה ובית שטוב לחיות בהם.

חג שמח

חג הקיבוץ 85

"העיקר להיות בריא – בריאות מקומית מהקדחת ועד לקורונה"

יום שבת 4/12/2021

השנה נאיר בזרקור 85 שנות בריאות מקומית: המאבק במלריה, דמות החובשת, מראשית ימי הפיזיותרפיה ומרפאת השיניים, ועד לקליניקה האלטרנטיבית – בימים ההם ובזמן הזה. נכיר מושגים חדשים לרובנו ומוכרים למבוגרים שביננו ואיך זה מתחבר למגפה של ימינו.

נקיים פעילות ב- 4 תחנות, ב- 3 סבבים
הסבבים יתחילו בשעות: 10:00, 10:40, 11:20 (כל פעילות חצי שעה)
תחנות הפעילות:

1. "אגדה שבאמת הייתה" – נכתבה ע"י יוני צין בהשראת סיפורה של מינקה לוז
הלוחמת בקדחת

משחק: דגנית ואלדד סברנסקי נגינה: עמי לוז, בנה של מינקה
מיקום: חוף הילדים (האסי הקטן), מתאים לכל המשפחה

2. "ועדת בריאות" – פאנל זיכרונות מהמרפאה: דמות החובשת, מטפלת החולים,
האחות המקומית ועוד.
מנחה: דודו ליבני, מיקום: דשא מרפאה

3. חידון "העיקר הבריאות" – מושגים ועניינים מ- 85 שנות בריאות תל עמלית.
מנחה: אילון סלוס, מיקום: במדגרה (מתאים לכל הגילאים)

4. פיזיותרפיה אז והיום – פעילות לילדים על כדורי פיזיו בהשראת
הפיזיותרפיסטיות הוותיקות. מנחה: ליאת טובין, מיקום: בחדר האוכל

הנכם מוזמנים להגיע לכל התחנות ולהשתתף בפעילויות השונות.

בסיום, בשעה 12:00 נקיים טקס בדשא המרפאה, בו נציין את חג הקיבוץ בהקמת חומה ומגדל עם הפתעות ושירים מתאימים לנושא.

לבריאות ולהתראות, צוות החג!

● במקרה של גשם ישונו מקומות הפעילות בהתאם

85 שנות בריאות

ברוניקה חלקית ביותר של אירועי
בריאות – מעלוני הקיבוץ ומסיפורים
אישיים

דיווח של ועדת בריאות, מסרה סלה גרוס, 1936

מצב המחלות הכרוניות הוא לא טוב. ישנם 21 אנשים הסובלים ממחלות קיבה כרוניות. 19 אנשים מרכיבים משקפיים ו-21 אנשים סובלים מ"פלטפוס" ושתי המחלות האלה גורמות להוצאה מרובה. 15 אנשים סבלו מקדחת, 6 ממחלות עור, 3 ממחלות ריאות, 3 ממחלות לב, וראומטיזם - 6. כמעט כל הטיפול הרפואי הוא דרך קופת חולים ורק במקרים בודדים נזקקנו לרופאים פרטיים במחלות שאינן כלולות בקופת חולים.

במרפאה, 1940

התחלנו בצריף קטן בבית אלפא והמשכנו בתל עמל בחדר עלוב, בלי דיקט, גג דולף בחורף ובקיץ חם ובלי ריהוט. השולחן שימש ביום כשולחן הרופא ובערב שולחן חבישה. לא היה כיסא להושיב חולה. אחרי סבל של 3 שנים עברנו בעזרת קופת חולים והקיבוץ לצריף בן 2 חדרים. השבוע חנכנו את המרפאה. החדרים צבועים יפה, רהיטים מתאימים, ריצוף לפני הכניסה, חדר לרופא לקבלת חולים, חדר לחובשת ולרופא שיניים. בערב משמש חדר הרופא כחדר חשמל...

השחייה בנחל עדיין אסורה, 1955

בשל מחלת הבילהרציה שפגעה בטירת צבי ועוררה את החשד שישנם תנאים להפצתה במימי עמק בית שאן. בודקי משרד הבריאות עושים בדיקות מקיפות ע"י צוותים לגילוי מקור המחלה שהם שני סוגים של חלזונות שבגופם נדבקים הנגיפים ע"י אנשים החולים במחלה זו. קיימת סברה שמי ה"עסי" מלוחים מדי לקיומם של החלזונות הללו.

מהנגרייה, 1950

סיימנו להעביר את "צריף החולים" ההיסטורי (הוא הוקם עוד בשכונת בורוכוב לפני 17 שנה...) הוא שופץ ונחשב היום לצריף המגורים הטוב ביותר.

הודעות סדרן עבודה, 1965

נסיעות לקופת חולים - מי שנוסע לקופת חולים לעפולה וחוזר בצהרים חייב לעבוד אחה"צ.

מנורה כחולה

מכשירי חשמל למרפאה, 1944

בגלל היעדרם של מכשירים אלה אנו נאלצים לבזבז הרבה ימי עבודה על נסיעות למרפאה בעין חרוד. החלטנו לכן לקנות השנה מנורת קווארץ. ישנם חברים הזקוקים לריפוי של חודש ויותר במנורה זו. המנורה עולה 80 לירות ותשמש אותנו 3 שנים. נשתדל גם להשיג מקופת חולים תמיכה למטרה זו.

זיכרון שיהודית זמיר העלתה על הכתב:

מעשה במנורה כחולה, כאב אוזניים ומדינה

לפני המצאת האנטיביוטיקה הייתה המנורה הכחולה תרופה לכל דלקת – אוזניים, פורונקל, אפצס (נשארנו מעטים שיודעים מה פירוש מילים אלה).

היה גם בקבוק חם – בעיקר לכאב בטן – אבל הוא לא בסיפור.

הקיבוץ היה קטן ולא היו המון חברים, משום כך הספיקה מנורה כחולה אחת, אולי שתיים – לשימוש של כולם, והיא נדדה ועברה מחבר לחבר לשימוש של כל נזקק.

לילה אחד – תמיד זה קורה בלילה – כאבה לי האוזן. שומרת לילה ששמעה את הבכי הגיעה במהרה והלכה לחפש ולמצוא אצל מי נמצאת המנורה הכחולה. ולי כאבה האוזן... כשחזרה עם המנורה הכחולה סיפרה לי נרגשת ש כל החברים בחדר האוכל עכשיו, סביב הרדיו היחיד שהיה אז בקיבוץ, והם שמחים, שרים ורוקדים כי יש לנו מדינה. אבל לי כאבה האוזן!!!

ומאז, מה הפלא שבמדינה שקמה על כאב אוזן, יש לכל מנהיגיה כאב ראש...

הבראה

מתוך פרוטוקל משיחת קיבוץ, 1938

יצחק בר, גזבר: הועדה המשקית מגישה הצעה לצמצומים בתקציבי החזקת אדם לכיסוי הגרעון של יותר מ- 300 לירות. הצעת הצמצום מסתכמת ב- 170 לירות לחודשיים הבאים במפורט להלן: [...] בריאות, רק נסיעות לרופא ורפואות הכרחיות. לדחות ריפוי שיניים [...]

יונאית רפמן, חובשת: אין הצדקה לצמצם את ההבראה. נסתכל לסידור עבודה ונראה שרבים אינם קמים כי אין להם כוח. רבים נחלשו וקשה לבחור מי ראוי לעבודה ומי לא. צריך להבריא את האנשים למשך שבועיים בבית. אולי נצמצם את הבראת חוץ. גם מצב השיניים רע מאוד ואנשים סובלים מכאבים ומחכים כבר חודשיים ובטלים מתוך כך מעבודה.

סיכום עונת ההבראה (אסתר נשר), 1952

השנה נהנו 41 חברות ו- 34 חברים מ- 10 ימי הבראה וחלק, מטעמי בריאות - שבועיים, במחצית השנה מחודש מאי עד אמצע נובמבר. בבית ההבראה "בית בוסל" בצפת 7 מבריאים, בית בורוכוב על הכרמל - 6, בנתניה 6, בשבי ציון 2 ובבית ההבראה של הקבה"א 54. הכוונה היא שכל חבר יקבל הבראה אחת לשלוש שנים פרט לאלה הזקוקים מטעמי בריאות לנסוע כל שנה.

ענייני הבראה ונופש "מבושל" - ו. הבראה, ו. חברים, 1965

השנה תלינו את רשימת החברים הזכאים לצאת השנה להבראה וכן את רשימת החברים שנרשמו ל"נופש מבושל". אנו מבקשים מאוד מכל החברים לרשום בצד שמם את התאריך הרצוי להם להבראה. במידת היכולת נשתדל להתחשב בכך. רשימת המבריאים כוללת את כל החברים הזכאים לצאת השנה להבראה. במקרה ומישהו מאלה נרשם ל"נופש מבושל" הוא מתבקש למחוק את שמו מרשימת ההבראה. במקרה זה תידחה הזכות להבראה בשנה הבאה. יוצאים מכלל זה החברים שיוצאים להבראה מדי שנה מטעמי בריאות ושמותיהם מופיעים ברשימת המבריאים.

ל"נופש מבושל" שכרנו השנה ארבעה חדרים, שניים - שניים בשני בתים נפרדים, לא רחוקים זה מזה, בקרבת חוף הים. הדירות הן נאות ומרווחות מאוד עם מרפסות וכניסות מיוחדות. אמנם בעלות הבית נמצאות במקום ותהיינה "שותפות" למטבח, אך הובטחו לנו כל התנאים והנוחות שיהיו לשביעות רצון הנופשים.

ציפורה טייכנר – זיכרון מ"נופש מבושל"

מדי שנה, כשמגיע הקיץ החם ואיתו החופש בגדול, החלה "להתבשל" הנסיעה לנתניה. אנחנו שתי משפחות: משפחת קול – שושנה, שלמה והילדים, ומשפחת גלמן – סוניה, הישו, דבורה והתאומים נועם ומודי --- יוצאים לנופש מבושל בנתניה. הנופש הוא בבית קטן, חדרי צפופים ובמיוחד צר המטבח מלהכיל את כל הפרודוקטים שהובאו מהבית. סוניה ושושנה יודעות (אם כי לא מדברות), שבימים הקרובים כל בני המשפחה ינפשו ויבלו, בים ועל הטיילת, ואילו הן תשארנה לעמול במטבח על ארוחות מלכים מבראות. כשאנחנו יורדים מהאוטו שהביא אותנו מהקיבוץ, ויחזיר את המשפחות שנפשו בשבוע שהסתיים, כולם עוזרים לסחוב את החבילות הכבדות. ומיד אנחנו רצים לים (הדירה אמנם קטנה, אבל מיקומה נושק לחוף), מרגישים בכפות הרגלים תחושה של חופש. האימהות שלנו נשארות במטבח להכין כבד וצ'יפס – מעדן מלכים, וכשחוזרים מהים מחכה לנו הארוחה. האימהות שלנו נבהלות מכמות החול והזפת שנכנסים איתנו וממלאים את כל החדרים. וכך עובר לו השבוע בצפיפות ובשמחה. כולנו חוזרים עייפים (כל אחד מסיבותיו) ומרוצים. היום זו ההזדמנות להגיד תודה לכל האימהות שוויתרו על מנוחה והפוגה מעבודת יומם הקשה, כדי לדאוג ולהאכיל אותנו בימי החסד שקיבלנו פעם בשנה.

צורות הנופש מתרבות ומשתכללות, כפי שעולה מדיווח של יוסף כספי, 1969

כיצד התחלקה ההבראה : עד גיל הצבא – 9 חברים (בנתניה), נופש רווקים – 16 איש (בנתניה) בבתי ההבראה של קופ"ח – 27 איש, נופש גלגלים – 9 איש, נופש מבושל – 28+29 ילדים בנתניה – הקבה"א, 76 חברים + 2 ילדים בסה"כ 165 חברים ו – 31 ילדים. ביוני יצאו 23 איש, ביולי – 39 איש, באוגוסט 95, ובספטמבר 8.

הנופש בסכנה, 1974

התקבל ערעור של ועדת בריאות על החלטתה הקודמת של השיחה לבטל השנה את הנופש. הלמוט נימק את הערעור בכך שמעולם לא קוימה החלטת ועדת הבריאות לאפשר לחבר לצאת לנופש כל שנה, שכן הנופש הוא המממן השקעות כגון מקררים ומזגנים. ועדת בריאות רואה את היציאה לנופש כצורך בריאותי לחברים בכל הגילים, על אחת כמה וכמה השנה כשמבוגרים וצעירים כאחד סבלו בצורות שונות מהמלחמה. אחרי דיון חוזר קצר נתקבל הערעור ברוב של 49 נגד 32.

יוני צין - מינקה הלוחמת בקדחת – אגדה שבאמת הייתה

היה הייתה אי פעם קבוצה של חלוצים
מכל קצווי הארץ הגיעו מתקבצים
את עמק בית שאן בחרו הם לביתם
על שפת נחל האסי עיבדו את אדמתם

"תל עמל תל עמל
ראשונה לחומה ומגדל
תבורכי תל עמל" (אלתרמן)

אבל... מאוד חבל...
שנים רבות של הזנחה יצרו ביצות גדולות
כדי לייבשן חפרו, ניקזו, בנו הם תעלות
אך יתושי קדחת בזזזזזזז בימים ובלילות
וכל החברים החלו לחלות,
קשה מאוד! קשה מאוד!!
ולא היה, כן, לא היה מי שיעבוד.

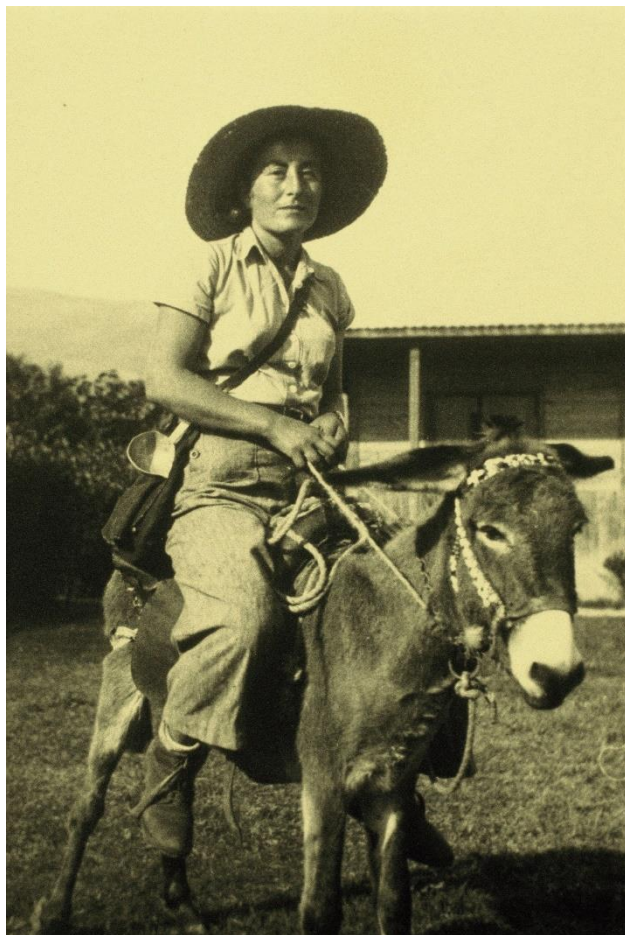
והייתה ביניהם אחת, צעירה, צנומה, נמוכת קומה
מרים (מינקה, מינצ'ה שמה מבית אמה)
באה מפולין, למדה עברית
ואת היתושים החליטה להכרית.
לילה-לילה אימצה עיניה במשקפיה העבים,
קראה ספרים, חקרה אודות היתושים הארורים.

אמרה אז הקטנה לחלוצים:
"אל פחד ואל חיל,
אני אצא וגם אשמיד ואמגר את הנחיל.
הנה תראו מיד אתחיל!!
ואם באמת אתם בי בוחרים,
אני ורק אני! אקבע את הכללים:

כשהחמה שוקעת והיתושים עולים –
ללבוש מיד חולצה ומכנסיים ארוכים
ולא להתווכח – אלה החוקים!
וגם – **כינין** לבלוע ומשחה למרוח
ולרסס **בשתינקיטור** גם כשאינ כוח
כן, כן, אני יודעת מה אתם אומרים!
זה כל כך מסריח
שבמקום את היתושים –
אתכם חברים זה ממני מבריה...
אבל!

לא ישנים בלי (**מוסקיטור**) **כילה** גם אם זה לא נוח,
אני אקפיד מאוד ואעבור לבדוק!! (אז לא **לשכוח**)"

פעם בלילה כשלצריף נכנסה... "אינעל"
עפה אחריה... נעל!
"מה עשית החברה מינקה הורוביץ
שאברהם רעם וכמעט הרביץ??"
"חבר אברהם! זה תפקידי משכבר,
לסדר הכילות בחדרי חברים
בין אם ישנים הם או ערים".
"את מפריעה לי לישון!"
"אזוי! אתה לא הראשון
בשביל לחיות – סדר צריך להיות!!
חברים בריאים – עובדים ושומרים
לחברים חולים – מה יועילו השרירים?
בקדחת הזאת גם קר וגם חם
וצמרמורת קשה וכל הגוף נלחם,
מי שקדח בקדחת – טופל לחוד
אתמול **באיזולציה** – ומחר **בבידוד**
"**מעל למגדל סביב אשקיף...**"
אתמול זימזם פה יתוש – ומחר הנגיף...

בימים –

עברה בין הביצות, אספה דגימות עם התרווד
ובכל מקום שהיו יתושים – תיכף ומיד
ססססט בנפט! ריסוס ללא היסוס,
כן, ססססט! ריסוס לא היסוס!
עד – שייעלמו לעד!

על חמור הייתה דוהרת
הבהמה הייתה נוערת
בעיקול היא מופיעה – סט' מרים המושיעה
"קוסמת" – קראו לה השכנים הערבים
מחלקת כדורים ומיד כולם בריאים.

ומינקה אמרה:
"הקדחת אינה מבדילה בין רעים לבין טובים,
בין יהודים לבין ערבים,
בין חלוצים לבין פורעים",
לכן את כולם נחסן – וככה נצליח
אמן!!

אבל יום אחד כשעלה האור מליל חורף קודר
צד את עיניי זחל אנופלס גדול ביותר!!
לפרופסור מר בראש פינה הודעתי
כי הרגשתי וידעתי!
נסענו יחד לירושלים במכונית השחורה
וכל הדרך הוא שיבח והתלהב נורא,
ובאוניברסיטה על הר הצופים
כל האנטימולוגים והפרזיטמולוגים הכי חשובים
כל מדען וידען, פרופסורים ודוקטורים (במלרע)
בדקו וחקרו ובדקו שוב ושוב את הזחלים המוזרים.
"נו אז מה אתה אומר חבר?"
שאלו את פרופסור גדעון מר
"זו היא – את החוקרת! את גילית ולא אחרת!
ראוי לקרוא ליתוש על שמך –
את מצאת אותו בתרווד – בעצמך!
וכך יהיה גם עכשיו וכאן! כך מקובל עם כל מדען".
**יקראו ליתוש: מינקה, מינצ'ה, מרים-הורוביץ, סט'-מרים,
מאדם-דוקטור מינקה של היתושים!!!...**

אמיצה וגיבורה היא רכבה לבד,
כובע גדול, חולצה לבנה, תיק מבחנות ותרווד.
"לא פחדת מינקה? בין הביצות לרכב,
כשאת לבדך בכל המרחב?"
"האמת – אמרתי שאני לא פוחדת,
אבל בפנים כאן (שמה יד על הלב) הייתי רועדת.
וכשראיתי ערבי שלא נראה נחמד,
הייתי צועקת: "משה אני מצטרפת אליך מיד"
שהערבי לא יחשוב שאני לבד..."

במיקרוסקופ, זחלי יתושים הייתי בוררת,
ורושמת וחוקרת והעבודה לא נגמרת,
לפעמים רציתי את המחברת לסגור
להספיק לצייר קצת או לנגן בכינור...

"אני? מה פתאום, מה לי ולכבוד?

כבר מאוחר, אני צריכה לחזור לעבוד

מי אני? אני חברה, אם באמת נחוץ

ייקרא היתוש על שם הקיבוץ!"

וכך נקרא היתוש **ושכולנו נדע**

כך גם נרשם בספרי המדע

אנופלס תל עמלים, כן **אנופלס תל עמלים**!!

השנים עברו, הביצות יובשו, חוסלו יתושי הקדחת,

כשהבוקר עלה, העמק נמלא שירת ציפורים משמחת.

לאורך האסי הרוח שר בקני הסוף

ומידי פעם נשמע גם זימזום דקיק וחצוף...

ומינקה קריצה ומבט שולחת

משחות חן ובריאות **בקוסמטיקה** רוקחת,

את פני החברות מייפה ומטפחת.

אך שבת אחת, מן השער הקדימה לצאת

ולא חזרה בבוא העת...

לאן הלכה, את מי פגשה, אין איש אשר ידע

אך נדע גם נדע –

היה הייתה לנו מינקה – אישה ואגדה .

עובד להמחזה ע"י נוגה תמיר ויוני צין

תזמור נגה תמיר

יבצעו דגנית ואלדד סברנסקי עם עמי לוז (הבן של מינקה)

ביום שבת, 4.12 באחת התחנות של חג הקיבוץ.

שיחה עם ד"ר אמיר שיבלי, הרופא שלנו בזמן הזה

[לסיום פרק "בריאות בקיבוץ בימים ההם"]

ספר על עצמך

אני אמיר שיבלי, מהכפר שיבלי שלמרגלות הר תבור. נשוי ואב לשתי בנות ושני בנים. סיימתי תיכון בשיבלי ויצאתי ללמוד רפואה באיטליה. הקשר שלי לאיטליה הגיע מאבא שלי שעבד במנזר על התבור, וכך התאהבתי בשפה האיטלקית. למדתי באיטליה 6 שנים, ואני מדבר איטלקית שוטפת. כשחזרתי התחלתי לעבוד כאן בסביבה תחילה כרופא מחליף או כרופא כונן. אחר כך עברתי התמחות של 5 שנים ברפואת משפחה בביה"ח העמק, שזה אומר רוטציה בין המחלקות (פנימית, ילדים וכו'). שנות ההתמחות האחרונות היו בקהילה. לאחר שהוסמכתי ברפואת משפחה, הגעתי לניר דוד, זה היה בשנת 2005. לצד ניר דוד עבדתי גם במסילות ובמרפאה של נעורה. היום אני עובד בנעורה ובניר דוד, ובקליניקה פרטית שפתחתי בשיבלי.

מה מייחד את העבודה בקיבוץ?

עבודה בקיבוץ מוצאת חן בעיני, כי אתה חלק ממערכת שתומכת ורואה. לרופא זה נותן שקט. גם כשיש בעיות, אתה יודע שאתה לא לבד. למשל, כשיש צורך של התערבות רפואית מיידי, יש יכולת להתארגן במהירות. גם במצבים הדורשים טיפול רפואי מתמשך, המערכת יודעת להתארגן ולתת מענה.

לי נוצר קשר טוב עם משפחות בקיבוץ, עם דליה והצוות במרפאה. זה נותן תחושה טובה של גב ועבודת צוות. יחס קשה לרופאים כפי ששומעים בתקשורת יותר ויותר, לא הגיע לקיבוץ. כאן שומרים על כבוד לרופא. גם אם יש חילוקי דעות או טענות, האנשים מתייחסים אלי באופן ראוי.

מה מאפיין את האוכלוסייה הקיבוצית מבחינת המודעות לנושאים רפואיים? איך אנחנו ביחס לאוכלוסייה הכללית?

אין לי אחוזים של האוכלוסייה הכללית, אבל אני יכול להגיד שאני מאוד מרוצה. כאן בקיבוץ מהדרך שבה אנשים מקבלים את ההנחיות לאורח חיים בריא. אנשים מקבלים את ההמלצות של המרפאה, מקפידים לחזור לצורך מעקב ולוקחים אחריות על בריאותם. לגבי עודף משקל למשל, מבוגרים יותר מקפידים. לילדים קשה יותר לשתף פעולה בנושא זה. אני רואה כאן הרבה אנשים שעושים פעילות גופנית, אני רואה התייחסות מאוזנת. למשל, בכפרים אנשים יותר סומכים על התרופות שיפתרו להם בעיות. כאן אנשים בוחרים לקחת תרופה כצעד אחרון, ומנסים קודם פתרונות טבעיים (תזונה, פעילות גופנית).

דוגמא נוספת: האוכלוסייה בקיבוץ משתמשת יותר בתרופות שמשפרות "מצב רוח" מהאוכלוסייה בכפרים, בגלל שיש מודעות ואין סטיגמות. זה דבר טוב שיש מודעות לסבל נפשי. שמכירים בו ומוכנים לטפל בו, למשל ללכת לטיפול פסיכולוגי. המודעות הזו חשובה מאוד.

מה היתרונות בתחום הרפואי לחיים בקהילה?

ההיכרות עם האנשים כמובן עוזרת. אנחנו יודעים להתערב כשיש הדבקות מסוגים שונים בגנים, לדוגמא. להתוות מדיניות לגבי ילדים חולים. דליה יזמה וקיימה פעילויות שונות בתחומי מניעה.

רופא משפחה יכול להתפתח מבחינה מקצועית?

לרכוש ניסיון. הניסיון נותן המון. יש לי יכולת לזהות ולאבחן הרבה יותר טוב ככל שאני נפגש עם יותר אנשים. ההכרות גם היא עוזרת לזהות בעיות, עוד לפני שהן נחשפות. תגובות שונות של אנשים לימדו אותנו שנדלקה נורה אדומה. יש חשיבות רבה כשמאבחנים בעיה רפואית בזמן, או אפילו "לפני הזמן". עבודה עם אוכלוסייה קבועה מקטינה את הסיכוי לפספס. תמיד צריך ללכת בשני הכיוונים: לא לפספס את האורגני ולא את הנפשי. צריך לתת מענה גם לצד הנפשי, אם הוא מקשה על התפקוד או פוגע בבריאות. חשוב לשמור על האמון והביטחון של המטופל, לעקוב אחר תלונה ולשמור על קשר – כל הדברים האלה נרכשים עם הניסיון והופכים את הרופא לטוב יותר.

תודה רבה לך ד"ר שיבלי, שאתה מטפל בנו שנים רבות בנעימות ומקצועיות.

ד"ר שיבלי בחדר הרופא
שנות האלפיים

ברכות לכל משפחת ברטל לחתונת דור ואוראל שנישאו בחודש שעבר

לבני חודש נובמבר

בן 20

מאור עדי בן 20

20 שנה לא הולכות ברגל...
ואתה דווקא בתקופה זו (צבא) הולך הרבה ברגל...
מאחלים לך שתמשיך להוביל ולהאיר את הדרך לכל סובבך.
אתה האור, מאור!
אוהבים המון, המשפחה.

בן 10

רן פרי בן 10 [בנם של יעל ואייל]

רן הנפלא שלנו, לא להאמין שעברו 10 שנים מאז שנולדת.
עשור מדהים בו גדלת, צמחת והגעת להיות ילד מדהים, נבון
וחכם, מצחיק, בעל לב זהב ויצירתי ביותר.
אנחנו מאחלים לך המון מזל טוב ועוד יותר המון אושר,
שמחה ואהבה, כמו שאתה יודע להרעיף.
אוהבים אותך הכי בעולם! אבא, אימא וגיל

סיפורו מותו של יהודה שפאנוב ושירת האדמה

[לקוח מאתר האינטרנט של הקיבוץ]

בתקופה שקדמה להקמת הקיבוץ, ישבו החברים בקיבוץ בית אלפא הסמוך. חלק מהם היו יוצאים בבקרים, מלווים בשומר חמוש, לעבד את האדמות שנקנו. ההוראה הייתה שאין ללכת ללא ליווי כי היו לא מעט ניסיונות התנקשות מצד בדואים עוינים.

גם כאשר קם היישוב, לא הספיק המקום ב"חומה" [מספר צריפים מוקפים חומת עץ] למגורים של כלל החברים. גם מסיבות ביטחוניות, הילדים ומרבית הנשים נשארו עוד תקופה לא קצרה לחיות בבית אלפא. יום אחד בחודש נובמבר של שנת 1937, עוד בטרם הסתיים יום העבודה בשדה, חבר אחד, יהודה שפנוב שמו, חרג מההנחיות ויצא לבדו רגלית, חזרה לבית אלפא, כי אישתו סבינקה הייתה בימי הריונה האחרונים. הוא לא הגיע. על הדרך, כמה מאות מטרים מהמקום בו הוקמה "הנקודה" העברית כמה חודשים לפני כן, הוא נורה בגבו.

שפנוב הוא ההרוג הראשון של תל-עמל, והרצחו חייב הקמה של בית עלמין. כמה ימים אחר כך נולדה בתו היחידה, שלא זכתה להכירו. אמה נתנה לה את השם יהודית, על שם אביה.

לימים, נישאה יהודית לחיים זמיר, שהגיע לקיבוץ מרומניה עם חברת נוער אחרי השואה. חיים היה איש תרבות וספר, וחיבר שירים ופזמונים על הווי הקיבוץ. לרגל חג חצי יובל של הקיבוץ, בשנת '61, כתב את "פזמון הוותיקים" (היו זמנים), ובו הבית הזה:

הנה חלף חצי יובל מאחורינו,

כאן הביצה פורחת וטובה

ובתלמים האפורים חורשים בנינו

ובלבם שירת האדמה.

ויש בכך סגירת מעגל וריפוי מסויים של הפצע, כי מסבך הביצה יצא המפגע ועכשיו היא פורחת, ובאותם תלמים של אדמה אפורה מתעקשים לחרוש דור שני של עובדי אדמה.

ועוברות השנים, והקיבוץ חוגג את שנת ה-40 לעלייתו על הקרקע. השנה היא 1976, וחיים כותב את השיר הפותח את הטקס. למעמד החגיגי ומלא הגאווה בהישגים מעשיי ידיו של האדם העמל, נלווים הדאגה, והזיכרון הכואב על המחיר הכבד ששילמו החלוצים שהתעקשו להפריח את האדמה האפורה. והנחמה: "את השממה גני הירק כאן עטפו".

עומד אדם על גשר צר

מילים: חיים זמיר

לחן: חיים ברקני

עומד אדם על גשר צר – רואה ומאזין
רק הדגים שבנהר היו לו לעדים
והאדם כולו נפעם, איננו מאמין
שארבעים שנה הוא כאן בורא – ולא האלוהים.

ורק ההר שמסביב פותח לבבות
חוזר לו ככה הניגון ומשחרר תקוות
והנהר מימיו זורמים – רבה בו הדגה
ובעיני אדם אורות החג – וגם הדאגה.

וכך עברו להן שנים, שנים של יום אפור
ימים ימי-חמסין – לילות קדחת שוב חלפו
ימי תקוות ואכזבות – ומלחמות אין ספור
הבט סביב – את השממה גני-הירק כאן עטפו.
צלילים בוקעים בקול – ולנו ריח הפרחים
וממתינים לחיילים עוטי אבק דרכים
כך מתרפק לו היקום וחלומות חולמים
שיום יבוא לכאן וקצת נשקוט מרוח הימים.

לזכר חברינו ובנינו שנפטרו בחודש נובמבר, חשון-כסלו

יהודה (ליבק) שפנוב	17.11.1937	י"ג כסלו תרצ"ח
מנחם כרמי	13.11.1961	ה' כסלו תשכ"ב
אריה טייכמן	9.11.1970	י' חשון תשל"א
ישראל גלזר	9.11.1970	י' חשון תשל"א
יעקב רפמן	21.11.1974	ז' כסלו תשל"ה
אלעזר אונגר	29.11.1975	כ"ה כסלו תשל"ו
שנקה זליגמן	26.11.1984	ב' כסלו תשמ"ה
רינה כהן (וינטרוב)	27.11.1986	כ"ה חשון תשמ"ז
חילק (יחיאל) גולדוונדר	10.11.1996	כ"ח חשון תשנ"ז
יפה בהיר	28.11.1996	י"ז כסלו תשנ"ז
רבקה שני	21.11.2004	ח' כסלו תשס"ה
רחל ארנר	15.11.2005	י"ג חשון תשס"ו
יוסף כספי	28.11.2005	כ"ו חשון תשס"ו
מילק (שמעון) טל	30.11.2006	ט' כסלו תשס"ז
אורה גלמן	11.11.2009	כ"ד חשון תש"ע
דן פונרו	21.11.2012	ז' כסלו תשע"ג
נטע שוורץ-יוגב	26.11.2021	כ"ב חשון תשפ"ב

תשבץ הגיון – הוריקן [אורי קלס]

6		5		4		3	2	1
					8			7
	12		11		10			9
			15			14		13
							16	
19			18					17
	22			21				20
		24		23				
		26						25

הגדרות

מאונך

מאוזן

1. אף ואף הוא כבד פה (4)	1. דגם אחר לננס (3)
2. מין במדים וגם חורשים (7)	4. מחבר ברזלים על האוניה (5)
3. מספיק להרים זרוע (2)	7. עושה כלים ומעיפה אותו (5)
4. חיש הרם אחר (3)	9. שמן, עבה, דיבור לא יפה (2)
5. וכי בחנה את מצב הנרות בה? (6)	10. טרה מסביב לאום זו פגיעה קשה (6)
6. מכיר שזה במה (4)	13. במי קר כשזה לא צפוי (4)
8. בונוס בחיים שאוכלים הרבה ומהר (6)	15. זהב, יהלומים או פחם.... ידועה (4)
11. מין אות אחרת לבעלות מלאכה (6)	16. בחנוכה זה קץ הבוסתן שלה (7)
12. מעיזים לומר שהם יפהפיים (7)	17. הצומת אחרי קפריסין, למשל, הוא לא מהיר (4)
14. וטרינה שונה לשגרה (6)	18. יעז להכניס את ה' ליין (4)
17. באתי לשים שין לרעייתי (4)	20. מי בשמנו שכיסו לנו את ההשקעה (6)
19. שם בנה את החיים (4)	22+24 (מאונך) ביין הזה זה לא חלבי (4)
21. בנו בית בהר (3)	23. חיפש בים ברית שכזו (5)
24. ראו 22 מאוזן	25. הורים אחרים יחושו (5)
	26. הים שונה באגם (3)